

1 Οκτωβρίου 2021

Γέροντας Ανανίας: Μόνο η άβυσσος του Θεού μπορεί να καταλάβει την άβυσσο του ανθρώπου!

/ Αγίων και Γερόντων παραινέσεις

Η Θεοτόκος δίνει στον άγιο Ρωμανό τον Μελωδό να φάει τον τόμο χάρτου.

(Επιμέλεια Στέλιος Κούκος)

Ο άγιος Ρωμανός ο Μελωδός

Εξεφωνήθη την 1η Οκτωβρίου 1997

Όλοι θέλετε να χαιρετήσετε και σας ευχαριστώ πάρα πολύ, ολόθερμα [για την ονομαστική του εορτή]. Ο Θεός να σας έχει καλά. Σας ευχαριστώ. Ευχαριστώ πάρα πολύ. Να 'στε καλά. Να εύχεσθε να μου δίνει δύναμη ο Θεός, γιατί εγκαταλείπουν οι δυνάμεις από τον κόπο, τις αμαρτίες μας, την ηλικία, και μετά βίας, πολλές φορές, βγάζουμε και την ημέρα.

Τι να κάνουμε. Σας ευχαριστώ όσους με επισκεφθήκατε και όσους μου τηλεφωνήσατε, όσοι κάματε ο,τιδήποτε, το Ίδρυμα εδώ [το ίδρυμα αγίου Νεκταρίου, στην οδό Ισαύρων, στα Εξάρχεια της Αθήνας στο οποίο ο μακαριστός Γέροντας Ανανίας έκανε τις εβδομαδιαίες απογευματινές ακολουθίες και ομιλίες του], όλους σας ευχαριστώ ολόψυχα, σας είμαι ευγνώμων, σας αγαπώ, έχετε την ευχή μου, την ευλογία μου, του ιερούργου, να 'χετε και σεις υγεία και δύναμη και χάρη και υπομονή και αγάπη, για ν αντέξομε αυτή τη ζωή, που είναι, πολλές φορές, αρκετά δύσκολη, την κάνομε κι εμείς πιο δύσκολη, και υποφέρομε και στενοχωρούμεθα, φτάνομε σε απαισιοδοξία, ευτυχώς, όμως, που η Ορθόδοξη Εκκλησία μας είναι η Εκκλησία της Αναστάσεως, η Εκκλησία της αισιοδοξίας, η Εκκλησία της νίκης. Και της αγάπης.

Ζούμε αυτό το θαύμα του Χριστού μέσα στην Εκκλησία. Το αισθανόμεθα. Το εισπράττομε. Γι' αυτό, ακριβώς, παίρνομε δύναμη. Και γινόμαστε ξανά νέοι. «Ανακαινισθήσεται ως αετού η νεότης σου».

[...]

Σαν σήμερα γεννήθηκε, πριν 151 χρόνια, κι ο άγιός μας Νεκτάριος. 1η Οκτωβρίου του 1846, στη Σηλύβρια της Ανατολικής Θράκης. Να 'χουμε την ευχή του.

Εορτάζει ο απόστολος Ανανίας, ένας εκ των εβδομήκοντα [αποστόλων], εκείνος ο οποίος εφώτισε και βάπτισε τον απόστολο Παύλο, ο οποίος απόστολος Παύλος έλαβε την άνωθεν σοφία και φώτιση, αλλά έπρεπε να μπει και στην ιερωσύνη και στον κλήρο και στην Εκκλησία, να λάβει εκεί και την άφεση και το βάπτισμα.

Έτσι. Μερικοί λένε: «Εγώ φωτίζομαι από πάνω». Υπάρχουν διάφοροι, οι καημένοι, που νομίζουν ότι παίρνουν και μηνύματα, -να προσέχουμε σ' αυτά- και ύστερα οδηγούνται μόνοι τους. Ένας ολόκληρος Παύλος πήγε στον απόστολο Ανανία και εφωτίσθη και εβαπτίσθη. Και έλαβε και τροφή και ενίσχυση.

Υπάρχουν μέσα στην ιστορία της Εκκλησίας προσωπικότητες, που είναι σχεδόν άγνωστες. Οι οποίες έχουν προσφέρει τόσα καλά, στο μεγάλο και κοινό καλό της Εκκλησίας μας. Ανάμεσά τους κι ο απόστολος Ανανίας.

Εορτάζει, ακόμη, κι ο όσιος Ρωμανός ο Μελωδός, που έζησε και έδρασε κυρίως στον 6ο αιώνα. Συριακής καταγωγής, εξελληνισμένος Σύρος. Σπουδαίο αυτό. Πολλοί από τους επιστήμονες προσπαθούν να αποδείξουν ότι είναι αναμφισβητήτως Έλλην. Δεν έχει σημασία αυτό.

Καλύτερα να είναι ξένος παρά Έλλην. Διότι αν ένας ξένος γίνεται καλύτερος από Έλληνα και τότε τι σημασία έχει, λοιπόν, η Ελληνορθοδοξία; Τη χάρη και τη δύναμη. Γιατί να μην το δούμε έτσι; Βέβαια.

Κι έλαβε το χάρισμα να γράφει Ύμνους. Τα λεγόμενα Κοντάκια. Που ελέγοντο στο μέσον της εκκλησίας ραψωδιστί -ήταν μεταξύ αναγνώσεως και ψαλμωδίας- από τον κληρικό. Γι' αυτό και σήμερα το μοναδικό Κοντάκιο που διασώζεται στην Εκκλησία και ψάλλεται τη Μεγάλη Τεσσαρακοστή, ραψωδείται στην κυριολεξία, -το διαβάζει ο ιερέυς- πού διαβάζει τους Χαιρετισμούς;- στη μέση της εκκλησίας.

Μεγάλη σημασία η ιστορία της λατρείας. Διαβάζει εκεί. Έλαβε το χάρισμα από τη Θεοτόκο. Που του 'δωσε ένα τόμο χάρτου, ένα βιβλίο, και του είπε «φα 'το», και όταν το έφαγε, πήρε τη Χάρη να συνθέτει και να μελουργεί Ύμνους. Ο πρώτος που έφτιαξε είναι το γνωστότατον «Η Παρθένος σήμερον τον υπερούσιον τίκτει». Το οποίο, όντως, είναι Θεόπνευστο και από άποψη συνθέσεως και από άποψη ποιήσεως και μουσικής.

Ακούγεται στις εκκλησίες μας τα Χριστούγεννα και μας συνεπαίρνει και μας ανεβάζει μέχρι τρίτου ουρανού. Αλλά εμείς ξέρομε μόνο το προοίμιο. Το κουκούλιο. Την αρχή. Το οποίο, εν κοντώ, μας λέγει ολόκληρο το θέμα. Προεξαγγέλλει το θέμα, κατά κάποιον τρόπο. Και το λέει περιληπτικά. Ο Ύμνος της Γεννήσεως είναι μεγάλος. Εμείς ξέρομε μόνον «Η Παρθένος σήμερον». Δεν ξέρομε τους 24 Οίκους, που έχει στη συνέχεια.

Και τι ωραία τα λέει εκεί ο Ρωμανός! Με πόση έμπνευση, με πόση χάρη, με τι εσωτερικούς διαλόγους και μονολόγους, με πόση ανθρωποποιία, αφού, σ' ένα σημείο, βάζει την Παναγίτσα, που πήρε απ' τους Μάγους τα δώρα, να λέγει ότι:

«Τα δώρα είναι καλά και ωραία, αλλά και χρήσιμα. Τώρα που θα κάνομε μακρινό ταξίδι, έχομε ανάγκη από χρήματα».

Βεβαίως. «Θα εξαργυρώσομε, λοιπόν, τα δώρα», δεν τα εξαργύρωσε, βέβαια, αλλά τι ωραία! Και η Παναγία είχε ανάγκες. Και το Θείον Βρέφος είχε ανάγκες. Κι ο άγιος Ιωσήφ είχε ανάγκες.

Η αγία οικογένεια είχε ανάγκες. Να φάνε, να πιούνε, να πάνε τόσο δρόμο, να μείνουνε εκεί στην ξένη χώρα, να ξαναγυρίσουν. Τι ωραία, δηλαδή! Έχει ανθρωποποιία. Είναι πολύ ανθρωπίνος. Πολύ ανθρωπίνος! Και μάλιστα, μας καλοπαίρνει με τους Ύμνους του. Με τα εμπνευσμένα αυτά ποιήματά του. Όπως μας καλοπαίρνει ο Χριστός μας.

Ξέρει ο Χριστός μας, ήξερε και ξέρει και θα ξέρει πάντοτε, ο προαιώνιος Θεός, ως τέλειος άνθρωπος, ήτοι ως Θεάνθρωπος, πόσο πληγωμένοι είμαστε, πόσο δυσκολεμένοι, πόσο εγωισταί. Και δεν ξέρει, από πού να μας πιάσει. Και πώς να μας φερθεί. Γιατί με την πτώση ο άνθρωπος έγινε το μέγα τραύμα.

Λοιπόν, άρχισε ο Χριστός μας να καλοπαίρνει. Ούτε φώναξε ούτε μάλωσε. «Ούτε ερίσει ούτε κραυγάσει, ούτε θ' ακούσει την φωνήν Αυτού κανείς υψωμένην», έλεγε ο προφήτης Ησαΐας. Και τα βάνει αυτά στο Ευαγγέλιό του ο Ευαγγελιστής Ματθαίος. Και ο προφήτης Ηλίας, που ήθελε να ιδεί τον Θεό και ο Θεός του εμφανερώθη με τον τρόπο Του στο όρος Χωρήβ στο Σινά. «Πήγαινε αύριο εκεί και να περιμένεις να περάσω. Έγινε θύελλα, έγινε σεισμός, έγινε ταραχή, έγινε φωτιά τρομακτική. Και κάθε φορά, που γινότανε ένα απ' αυτά, έλεγε μια φωνή: Δεν είναι στο σεισμό ο Κύριος. Δεν είναι ο Κύριος στη θύελλα. Δεν είναι στη φλόγα».

Και στο τέλος, συμπληρώνει το ιερό βιβλίο, «και εγένετο ως φωνή αύρας λεπτής».

Και ήλθε. Και έγινε μια φωνή απαλή. Όπως η λεπτή αύρα. Ξέρουμε την αύρα και πόσο ανάγκη την έχουμε. Και τι λέει στη συνέχεια; «Κακεί Κύριος». Κι εκεί ο Κύριος.

Τι είναι αυτή η αύρα η λεπτή; Η Καινή Διαθήκη. Ο Ιησούς Χριστός. Το Πνεύμα της απερινόητης αγάπης και καλοσύνης. Κι όταν, κάποτε, στη Σαμάρεια, ο Ευαγγελιστής Ιωάννης, ο Απόστολος της αγάπης, κι ο αδελφός του Ιάκωβος, που δεν τους δέχτηκαν εκεί οι Σαμαρίται, τι είπαν στο Χριστό; Να παρακαλέσομε, να πέσει φωτιά από τον ουρανό, όπως το 'κανε και ο Ηλίας και να τους κάψει.

Και τι έγινε; Ο Χριστός στενοχωρήθηκε. «Όχι», λέει. «Δεν ξέρετε, ποιο πνεύμα εκπροσωπούμε εμείς. Το πνεύμα της αγάπης, της καλοσύνης, της υπομονής και της μακροθυμίας». -«Μακροθυμείτε προς πάντας».- «Της μακροθυμίας».

Έτσι, λοιπόν. «Ως φωνή αύρας λεπτής» είναι το Ευαγγέλιο του Χριστού, η αγία Του Εκκλησία. Κι αυτό, όπως είπα και στην αρχή, το εισπράττουμε, το καταλαβαίνουμε. Είναι πάρα πολύ σπουδαίο και πάρα πολύ σημαντικό. Γι' αυτό, και πείθει η Ορθόδοξη Εκκλησία. Έχει το Πνεύμα του Θεού, το Πνεύμα το Άγιον. Που ονομάστηκε Παράκλητος, και που σημαίνει, μεταξύ των άλλων, και παρηγορητής.

Στην αρχαία Γραμματεία σημαίνει και συνήγορος. Μας βρίζει ο διάβολος. Μας πλανά. Μας βάνει βλασφήμους λογισμούς. Μας φέρνει απελπισία και ακηδία. Και μας λέει τόσα πολλά, που δεν ξέρομε τι να κάνομε. Κι ενώ πάμε να τρελαθούμε, κάτι ξαφνικά αλλάζει μέσα μας. Τι είναι; Το Πνεύμα το Άγιον. Ο Παράκλητος. Το Πνεύμα της Αληθείας. Ο Οποίος υπεραμύνεται. Και προσεύχεται με στεναγμούς αλάλητους.

Και μας έρχεται, τότε, ένα κλάμα μυστικό. Ένα κλάμα άλλης φύσεως και τάξεως. Και θέλομε να κλάψομε. Και θυμάμαι το μοντέρνο ποιητή, που λέει: «Κυοφορώ μια θάλασσα δάκρυα». «Κυοφορώ μια Θάλασσα δάκρυα!» να κλάψομε, να κλάψομε, ν' αλαφρώσομε.

Και τα δάκρυα είναι, βέβαια, το αίμα της καρδιάς, αλλά και τα υγρά του σώματος. Και γράφει κάπου ο Ρωμανός: «Υπάρχουν κι άλλα δάκρυα, αδάκρυτα». Άλλα δάκρυα, της ψυχής.

Μπορεί κανείς να μην κλάψει, με τα δάκρυα τα κοινά και συμβατά, αλλά να κλάψει από ψυχής κι από καρδιάς. Και να βοά προς Κύριον, όπως ο Μωυσής, που έβλεπε τους Εβραίους, να αμαρτάνουν και να αφίστανται του Κυρίου. Κι εκείνος προσευχότανε εσωτερικά. Πονούσε. Πικραινόταν. Υπέφερε.

Και του 'λεγε ο Θεός: «Τι βοάς προς με»; Εβούιζε. Φώναζε. Με το μέσα κράτος. Την ψυχή και την καρδιά. Και με το είναι του. Όταν κλαίει η ψυχή, αυτό είναι ό,τι πιο πολύτιμο μπορεί να δώσει στον Πλαστοργό της, και μπορεί να επικάμψει το έλεος Του. Την ευσπλαχνία Του.

Γι αυτό, πολλές φορές, βλέπουμε εμείς ανθρώπους να αμαρτάνουν και να ξεφεύγουν. Όπως κι εμείς. Και μένομε σ' αυτό. Δεν ξέρομε, όμως, τι γίνεται και τι συντελείται μέσα στην ψυχή αυτού του ανθρώπου. Γιατί η ψυχή του ανθρώπου είναι άβυσσος. Είναι μυστήριο. Και μόνο η άβυσσος του Θεού μπορεί να καταλάβει την άβυσσο του ανθρώπου.

«Άβυσσος άβυσσον επικαλείται εις φωνήν των καταρρακτών σου», λέει ο προφητάναξ Δαβίδ στους ψαλμούς του. Κι εμείς κρίνομεν την κατ' όψιν κρίσιν. Πολλές φορές είναι άδικη. Ο Θεός κρίνει την δικαίαν κρίσιν.

Γιατί βλέπει τα βάθη του ανθρώπου. Και γνωρίζει τον καθένα εκ κοιλίας μητρός αυτού, όπως λέει ο Μέγας Βασίλειος στη Θεόπνευστη Θεία Λειτουργία του.

Απόσπασμα από το βιβλίο του Αρχιμανδρίτη Ανανία Κουστένη, οι «Πρίγκιπες των Μελωδών της Εκκλησίας μας», των εκδόσεων Ακτή, Λευκωσία 2011.

<https://bit.ly/3infcGi>